

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

YARGITAY KARARLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ “ERKEKLER LEHİNE İŞLEYEN HAKSIZ TAHRİK KURUMU”

Av. Hülya Aksakal [□]

Mizojini, kadınlara karşı duyulan soğukluk, antipati veya abartılı düşmanlıktır. Bu kavram dünyanın çeşitli bölgelerinde bin yıllardır gerek şiddetin gerekse adaletsizliğin gerekçesi olmuştur. Bugün insan topluluklarının, bu toplulukların gündelik yaşamının, hukukun ve evrensel değerlerin gelişmiş olduğuna dair yaygın inanışa tam manasıyla katılamamamızın nedenlerinden biri mizojini kavramının güncelliğini koruması, toplumsal eşitsizliğin ve bu eşitsizliği doğal gören ilkel anlayışın terk edilmemesidir. Hindistan’da dul kadınların yakılması, başta Kuzey Afrika olmak üzere dünyanın birçok yerinde kız çocuklarının sünnet edilmesi, bir savaş tekniği olarak kadınlara tecavüz edilmesi, kadınların köle pazarlarında satılması, namus veya töre cinayetleri gibi ilkelikler kadın düşmanlığının bir sonucu olup, tarih boyunca din, felsefe, sanat ve hukuk bu nefretin sürdürülmesinde meşruiyet zemini yaratmıştır. Bu sunum mizojinin bir görünüm şekli olarak Eski Yunan Ceza Hukukundan bu yana ceza hukukunda yer bulan “erkek lehine haksız tahrik kurumunun” şiddeti ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini nasıl sürdürülebilir kıldığını tespit ve ifadeye yönelik olarak hazırlanmış, tespitler Yargıtay’ın ceza davalarındaki tutumu esas alınarak ortaya konmuştur. Yapılan incelemelerde, erkeklik performansları denilen, toplumun erkeklere biçtiği rol, onlardan beklenen ve sergilendiğinde olağan kabul edilen şiddet ve saldırganlık dolu davranışları Yargıtay’ın anlayışla karşıladığı, yer yer hak verdiği ve faillerle empatide son derece başarılı olduğu anlaşılmıştır. Haksız tahrik kararlarında, cezaların şahsileştirilmesi amacından sapılarak, erkekler lehine uygulanan indirimlerin cinsiyetçi, gelenekçi ve ahlakçı olmanın yanı sıra şiddeti bir sarmal haline getirerek toplumsal kötüyü de beslediği değerlendirilmektedir. Toplumsal yaşamı düzenleme ve iyileştirme işlevi olduğunu kabul ettiğimiz hukukun, toplumun kültürüne mesafeli bir yaklaşımla, toplumsal olgu ve normları değerler süzgecinden geçirerek hukuk normları oluşturması beklenir. Ancak kadınlara şiddet gösteren erkekleri çeşitli nedenlerle hoş gören haksız tahrik uygulaması, kadın düşmanı kültürün “olduğu gibi” yasalara, içtihatlarla ve adalet algımıza zerk ettirildiği kanaatini doğurmaktadır. Bu değerlendirmelerle birlikte sunumda haksız tahrikin bir ceza hukuku kurumu olarak gerekliliği, namus cinayetleri ile töre cinayetleri arasındaki ayırım, şüpheden sanık yararlanır ilkesinin yorumlanması da tartışmalı bölümler olarak ele alınmıştır

[□] Ankara Barosu(hulyacanbulat@gmail.com)